

УДК 334.024

**ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТИ ЯК ПЕРВИННИЙ ЧИННИК
ТРАСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

І. П. Кінаш, Л. М. Савчук

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: reg@nung.edu.ua*

Екологізація – поняття, що розкриває процес проникнення екологічного підходу, екологічних принципів у різні види і сфери життєдіяльності людей. Суть цього феномену в науці полягає у виявленні і дослідженні зв'язків, що існують між об'єктом вивчення тієї чи іншої природничої чи соціально-економічної науки і природним середовищем [1].

У сучасному світі значення вищої освіти як найважливішого фактора формування нової якості не тільки економіки, а й суспільства в цілому постійно зростає. Тому розвиток освіти є глибоко соціальним і належить до пріоритетних завдань суспільного розвитку, що безпосередньо пов'язане з системою національних інтересів та підвищенням якості життя. При цьому вища освіта не повинна бути дзеркалом суспільних та економічних негараздів, а швидше інструментом їх усунення, вікном у майбутнє.

Ключовим завданням освіти, яке зазначено у «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» є розвиток мислення, орієнтованого на майбутнє [2]. Відповідно, стратегія розвитку національної системи освіти повинна формуватися адекватно сучасним інтеграційним і глобалізаційним процесам, вимогам переходу суспільства до сталого розвитку. Тому цілком логічно, що серед завдань розвитку вітчизняної освіти визначено формування безпечного освітнього середовища, екологізації освіти; урахування світового досвіду та принципів сталого розвитку. На екологізації освіти акцентовано увагу і в Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті [3].

Необхідність екологізації освіти нами розглядається як процес усвідомлення необхідності змін в освітній парадигмі з метою переходу до сталого розвитку суспільства, адже гл. 36 «Порядку денного на XXI століття» наголошує на тому, що «освіта є фундаментом сталого розвитку» [4].

У Конституції України записано: «Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я навколишнє середовище і на компенсацію завданих порушенням цього права збитків» [5]. Отже, ці проблеми необхідно вивчати й знати.

Здобуттю таких знань сприятиме реалізація екологічних принципів сучасною освітою. В сучасних умовах особистість має можливість самостійно вибудовувати уявлення про реальність. При цьому змінюється позиція педагога – з «носія знань» на «організатора самостійної роботи», а здобувачі освіти мають стати свідомими, відповідальними суб'єктами, спроможними реалізувати проект свого життєвого шляху спираючись на екологічні цінності.

Освіта для сталого розвитку – це сучасний підхід до організації навчального процесу, який включає інформування членів суспільства про

основні проблеми сталого розвитку, формування світогляду, що базується на засадах сталості, переорієнтацію навчання з передачі знань на налагодження діалогу, орієнтацію на порушення та практичне розв'язання локальних проблем. Слід зазначити, що у вищих навчальних закладах України реалізовується політика екологізації освітнього процесу. Для цього в усі навчальні програми різних освітньо-кваліфікаційних рівнів (бакалавр, спеціаліст, магістр), напрямів і спеціальностей включаються питання охорони довкілля.

Оскільки рівень екологічної культури і свідомості визначається станом екологічної освіти, рівнем освіти для екологобезпечного розвитку, то є закономірним, що роль освіти у подоланні екологічних криз і розвитку еколого-збалансованого суспільства є надзвичайно високою. Лише екологічні знання спроможні створити передумови для формування керівної екологічно грамотної й свідомої еліти, яка відповідає за реалізацію вітчизняних ресурсів на благо своєї країни.

Проте, нині екологізація освіти в Україні ще не відповідає сучасним вимогам. Вона поступово втрачає колишні переваги у формальній сфері через наслідування чужих схем навчання. Новітні телекомунікаційні технології з використанням мережі Internet поки не знайшли широкого впровадження у навчальні процеси більшості ВНЗ України.

Освіта була і залишається однією з пріоритетних галузей соціально-економічного поступу, а екологізація освіти – важливим напрямом екологізації економіки. На сьогодні екологічна освіта як фактор формування ноосферного світогляду стає одним із основних важелів еколого-безпечного, гармонійного розвитку суспільства. Прогресивне суспільство XXI століття орієнтується на ноосферне мислення, новий спосіб життя та спирається на екологічну етику, домінування духовних потреб над матеріальними.

Стратегічною метою екологічної освіти є екологічний світогляд, а тактичною – формування духовних потреб особистості, яка самовдосконалюється, самореалізується, прагне і сповідує високі морально-еколого-етичні принципи. Тобто, в сучасних умовах вже виникають питання не про розвиток і вдосконалення екологічної освіти, а про новий її статус, коли формування екологічної етики та моралі набувають особливого значення. Адже низький рівень екологічної свідомості суспільства, призвели до значної деградації довкілля України, надмірного забруднення поверхневих і підземних вод, повітря і земель, нагромадження у дуже великих кількостях шкідливих, у тому числі високотоксичних, відходів виробництва. Такі процеси тривали десятиріччями і призвели до різкого погіршення стану здоров'я людей, зменшення народжуваності та збільшення смертності, а це загрожує вимиранням і біологічно-генетичною деградацією народу України.

Таким чином, освіта виступає початковим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку, який буде забезпечувати потреби людства у втіленні своїх уявлень про сталий розвиток у реальність.

Список використаних джерел:

1. Морозова Н. В. Экологизация образования как средство формирования экологической культуры / Н. В. Морозова // *Фундаментальные исследования*. – 2012. – № 3 (часть 2). – С. 300–304.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
3. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
4. Програма дій «Порядок денний на XXI століття» / Перекл. з англ.: ВГО «Україна. Порядок денний на XXI століття». К., 2000.
5. Конституція України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

УДК 332.13:05.21

**АНАЛІЗ ТА ПЕРЕДУМОВИ ЗНИЖЕННЯ ПОКАЗНИКА
ЕНЕРГОМІСТКОСТІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ З ПОЗИЦІЇ
ДОТРИМАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.**

І. В. Мельничук, С. А. Побігун

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: Iva99-84@ukr.net*

Концепція сталого розвитку затвердила актуальні питання сьогодення: задоволення соціально-економічних потреб людства разом із збереженням та відтворенням навколишнього природного середовища. Урахування потреб людини і природи викликало необхідність дослідження ефективності функціонування еколого-соціально-економічних систем. Складовою сталого розвитку еколого-соціально-економічної системи є здатність до ефективного використання природних ресурсів, у тому числі паливно-енергетичних. Багатоаспектність еколого-соціально-економічних проблем України обумовлює необхідність перенесення стратегічних завдань сталого розвитку із глобального на національний рівень, де конкретні суб'єкти господарювання здійснюють своє функціонування, враховуючи особливості використання різних видів ресурсів[1].

Основи сталого розвитку диктують необхідність запровадження енергозберігаючих технологій, спрямованих на зниження потреби у енергоресурсах, а значить створюються передумови зниження енергоемності продукції, що свою чергу позитивно впливає на конкурентоздатність продукції та послуг не тільки окремих підприємств, а й держави в цілому.

Теоретичні та практичні аспекти пошуків шляхів зниження енергоемності висвітлені в працях та доповідях багатьох вчених, посадовців та керівників